

เนื่องจากพื้นฐานของ PLC นั้นมาจากการทำงานของวงจรรีเลย์ ซึ่งมีสภาวะการทำงานแบบลอจิก (0 และ 1) ซึ่งก็คือค่าทางดิจิทัลนั่นเอง ดังนั้นก่อนการใช้งาน PLC จะต้องมีความรู้พื้นฐานในเรื่องของเลขฐาน และวิธีการแปลงเลขฐานก่อน เพื่อจะได้สามารถใช้งาน PLC ได้

2.1. ระบบเลขฐาน (Number System)

ระบบเลขฐาน จัดเป็นระบบตัวเลขที่ใช้งานอยู่ใน PLC ดังนั้นผู้ใช้งานมีความจำเป็นต้องศึกษาระบบเลขฐานให้เข้าใจประกอบกับข้อมูลอื่นๆ เพื่อการใช้งานที่ถูกต้อง ในบทนี้จะยกตัวอย่างเฉพาะการใช้งานระบบเลขฐานสอง, เลขฐานสิบ และเลขฐานสิบหกเท่านั้น

★ **ระบบเลขฐานสอง (Binary:BIN)**

มีตัวเลขที่ไม่ซ้ำกันอยู่ทั้งหมด 2 ตัว คือ 0 และ 1

★ **ระบบเลขฐาน BCD(Binary Code Decimal:BCD)**

มีตัวเลขที่ไม่ซ้ำกันอยู่ทั้งหมด 10 ตัว คือ 0 1 2 3 4 5 6 7 8

9 หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า BCD code

★ **ระบบเลขฐานสิบหก (Hexadecimal:HEX)**

มีตัวเลขที่ไม่ซ้ำกันอยู่ทั้งหมด 16 ตัว คือ 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9

A B C D E F (ตัวอักษร 6 ตัว แทน ตัวเลข 10 -15 ตามลำดับ)

ความสัมพันธ์ของเลข BIN, BCD และ HEX สามารถกำหนดให้เป็นตารางได้ดังตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1 แสดงความสัมพันธ์ของเลขฐานต่างๆ

HEX	BCD	FOUR DIGIT BINARY			
		$2^3 = 8$	$2^2 = 4$	$2^1 = 2$	$2^0 = 1$
0	0	0	0	0	0
1	1	0	0	0	1
2	2	0	0	1	0
3	3	0	0	1	1
4	4	0	1	0	0
5	5	0	1	0	1
6	6	0	1	1	0
7	7	0	1	1	1
8	8	1	0	0	0
9	9	1	0	0	1
A	-	1	0	1	0
B	-	1	0	1	1
C	-	1	1	0	0
D	-	1	1	0	1
E	-	1	1	1	0
F	-	1	1	1	1

- หมายเหตุ   **BIN** (Binary)   =   ระบบเลขฐานสอง
- BCD** (Binary Code Decimal)   =   ระบบเลขฐาน BCD
- HEX** (Hexadecimal)   =   ระบบเลขฐานสิบหก

ตัวอย่างที่ 2.1 การเปลี่ยนเลขฐานสิบหก(HEX)ให้เป็นเลขฐานสอง(BIN)โดยใช้ตารางที่ 2.1

วิธีทำ แปลงเลข 2F61 ฐานสิบหกให้เป็นเลขฐานสอง

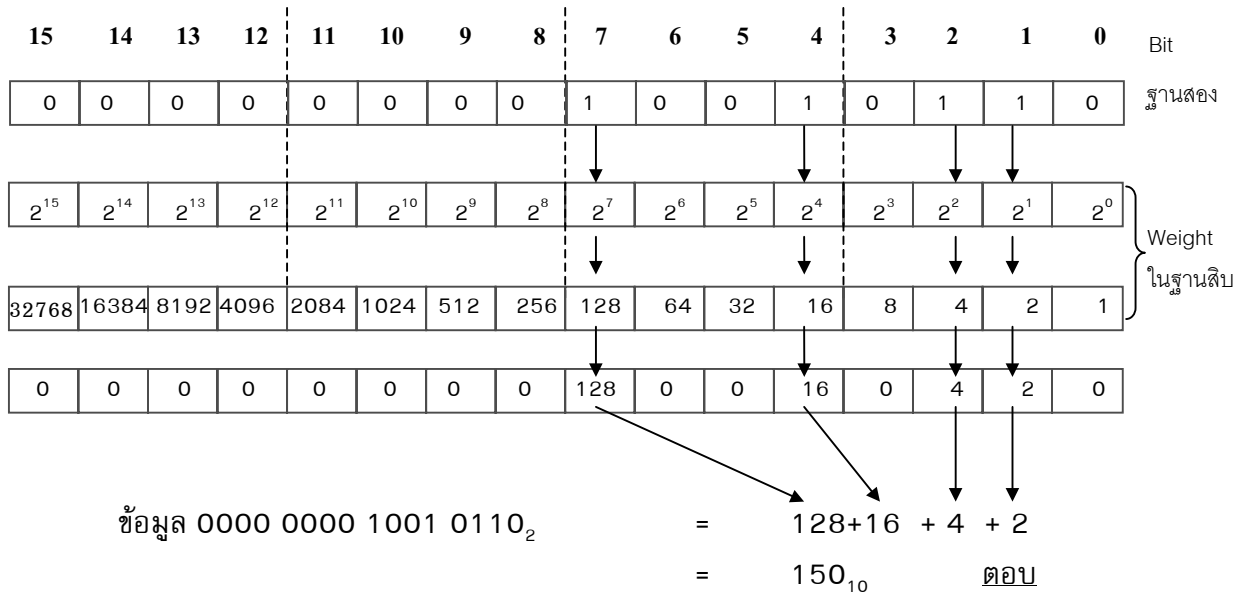
เลขฐานสิบหก	2	F	6	1
	↓	↓	↓	↓
เลขฐานสอง	0010	1111	0110	0001

2.2 การแปลงเลขฐาน

2.2.1 การแปลงเลขฐานสองให้เป็นเลขฐานสิบ

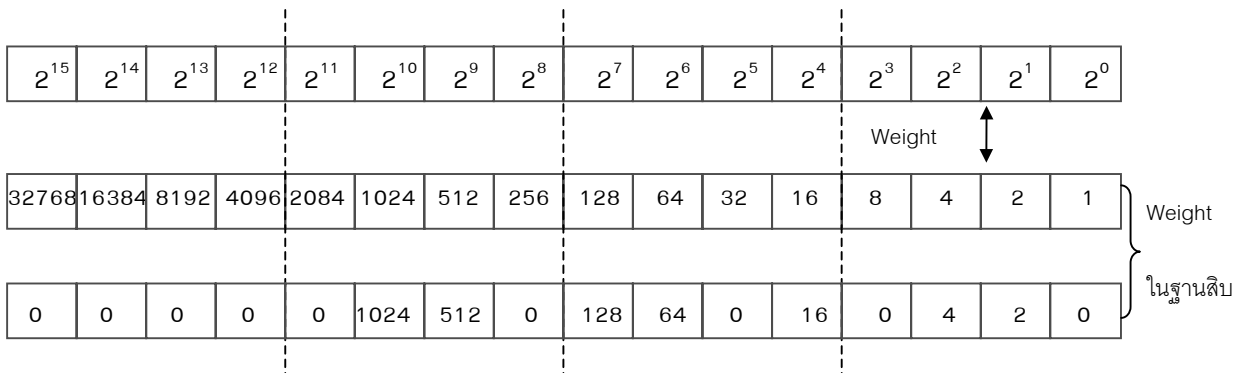
ตัวอย่างที่ 2.2 ข้อมูลซึ่งอยู่ในระบบเลขฐานสองขนาด 16 บิต มีค่า 0000 0000 1001 0110 ถ้าจะเปลี่ยนเป็นเลขฐานสิบ จะมีค่าเท่าใด

วิธีทำ

2.2.2 การแปลงเลขฐานสิบให้เป็นเลขฐานสอง

ตัวอย่าง ต้องการเปลี่ยนเลขฐานสิบ 1,750 ให้เป็นเลขฐานสอง ขนาด 16 บิต จะได้ค่าเท่าใด
วิธีทำ

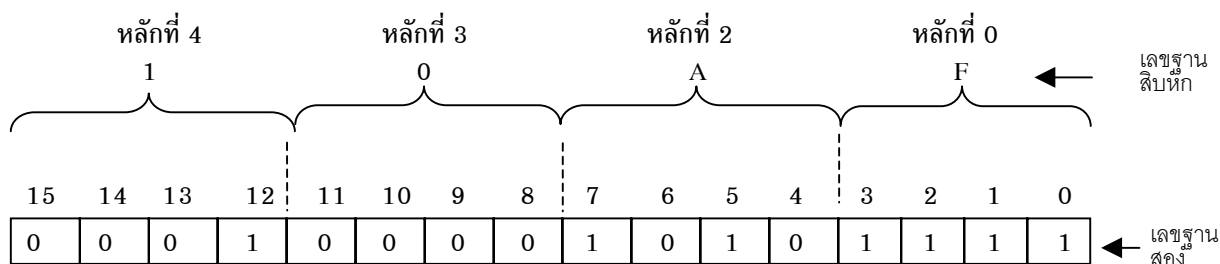

$$1750_{10} = 1024 + 512 + 128 + 64 + 16 + 4 + 2$$

$$= 0000\ 0110\ 1101\ 0110_2$$

2.2.3 การแปลงเลขฐานสองเป็นเลขฐานสิบหก และการแปลงเลขฐานสิบหกเป็นเลขฐานสอง

- การแปลงเลขฐานสองให้เป็นเลขฐานสิบหก จะกระทำได้โดยแปลงเลขฐานสองทีละ 4 บิตเป็นเลขฐานสิบหก 1 หลัก
- ถ้าต้องการแปลงเลขฐานสองขนาด 16 บิต ให้เป็นฐานสิบหก ต้องแบ่งเลขฐานสองเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มละ 4 บิต โดยแต่ละกลุ่มจะแทนได้ด้วยเลขฐานสิบหก 1 หลัก (1 ดิจิต)

$$0001\ 0000\ 1010\ 1111_2 = 10AF_{16}$$

- เช่นเดียวกับการแปลงเลขฐานสิบหกเป็นเลขฐานสอง เราจะแปลงเลขสิบหก 1 หลักเป็นเลขฐานสอง 4 บิต เช่น $0001\ 0000\ 1010\ 1111_2 = 10AF_{16}$

2.3. การบวกและลบเลขฐาน

2.3.1 การบวกเลขฐานสอง เลขฐานสองมีความต่างกันของค่าน้ำหนัก (Weight) ของเลขฐานสองในแต่ละหลักที่อยู่ติดกันเท่ากับ 2

$$\begin{array}{rcccc} & 2^3 & 2^2 & 2^1 & 2^0 \\ & 0 & 1 & 1 & 0 \\ + & 0 & 1 & 0 & 1 \\ \hline & 1 & 0 & 1 & 1 \end{array}$$

2.3.2 การบวกเลขฐานสิบหก เลขฐานสิบหกมีความต่างกันของค่าน้ำหนัก (Weight) ของเลขฐานสิบหกในแต่ละหลักที่อยู่ติดกันเท่ากับ 16

$$\begin{array}{rcccc} & 16^3 & 16^2 & 16^1 & 16^0 \\ & 0 & 4 & B & 6 \\ + & 0 & C & 6 & 4 \\ \hline & 1 & 1 & 1 & A \end{array}$$

2.3.3 การลบเลขฐานสอง เลขฐานสองมีความต่างกันของค่าน้ำหนัก (Weight) ของเลขฐานสองในแต่ละหลักที่อยู่ติดกันเท่ากับ 2 ดังนั้นในการลบของเลขฐานสองแต่ละหลักนั้น หากตัวตั้งมีค่าน้อยกว่าตัวลบ จะต้องยืมค่าจากหลักถัดไปครั้งละ 2

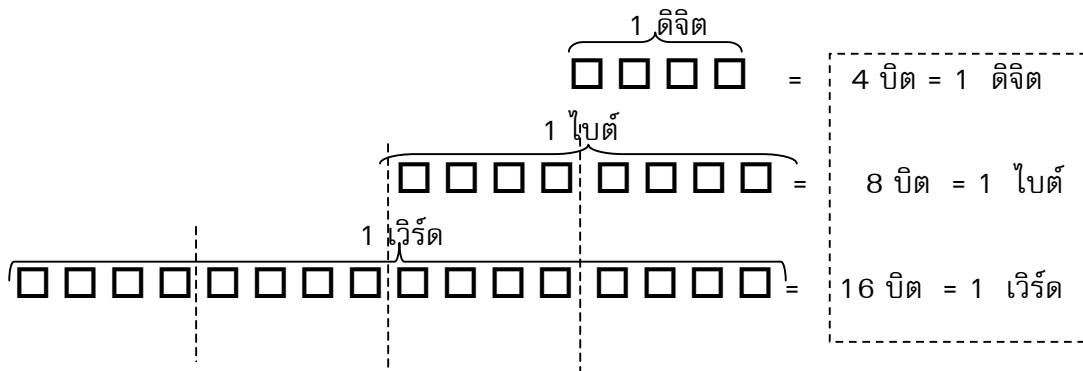
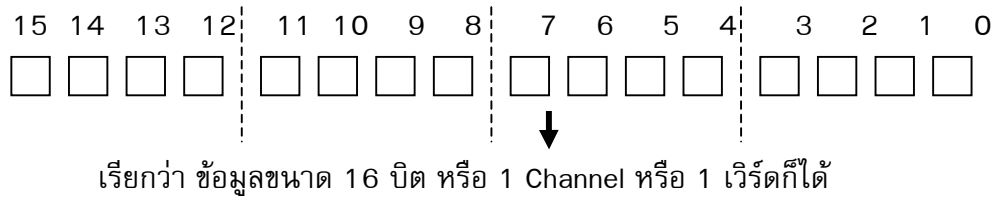
$$\begin{array}{rcccc} & 2^3 & 2^2 & 2^1 & 2^0 \\ & 1 & 1 & 1 & 0 \\ - & 0 & 1 & 0 & 1 \\ \hline & 1 & 0 & 0 & 1 \end{array}$$

2.3.4 การลบเลขฐานสิบหก เลขฐานสองมีความต่างกันของค่าน้ำหนัก (Weight) ของเลขฐานสองในแต่ละหลักที่อยู่ติดกันเท่ากับ 16 ดังนั้นในการลบของเลขฐานสิบหกแต่ละหลักนั้นหากตัวตั้งมีค่าน้อยกว่าตัวลบ จะต้องยืมค่าจากหลักถัดไปครั้งละ 16

$$\begin{array}{rcccc} & 16^3 & 16^2 & 16^1 & 16^0 \\ & 1 & 4 & B & 6 \\ - & 0 & C & 6 & 4 \\ \hline & 0 & 8 & 5 & 2 \end{array}$$

2.4. ประเภทของข้อมูล

ข้อมูลภายใน PLC จะมีคำจำกัดความที่เรียกกันคือ บิต (Bit), ไบต์ (Byte), เวิร์ด (Word) หลักการเรียกและความหมายของแต่ละคำมีดังนี้

ตัวอย่างที่ 2.4

ข้อมูลขนาด 256 กิโลบิต (kBits) จะสามารถเก็บข้อมูลได้กี่กิโลไบต์ (kBytes)

$$\begin{aligned}
 \text{วิธีทำ} \quad 8 \text{ บิต} &= 1 \text{ ไบต์} \\
 256 \text{ กิโลบิต} &= \frac{256 \times 1000}{8} = 32,000 \text{ ไบต์} \\
 &= 32 \text{ กิโลไบต์}
 \end{aligned}$$

ตัวอย่างที่ 2.5

Data memory ขนาด 6 kWords ถ้าจะเปลี่ยนหน่วยเป็น kBytes จะได้เท่าไร

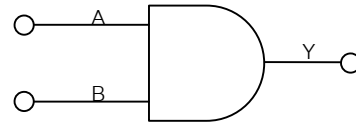
$$\begin{aligned}
 \text{วิธีทำ} \quad 1 \text{ Word} &= 2 \text{ ไบต์} \\
 6 \text{ kWord} &= 2 \times 6 \times 1000 = 12,000 \text{ ไบต์} \\
 &= 12 \text{ กิโลไบต์}
 \end{aligned}$$

2.5 หลักการพื้นฐานทางลอจิก

PLC ทำงานด้วยหลักการของ binary คือ เป็นอย่างใดอย่างหนึ่งใน 2 สถานะ เช่น สูงหรือต่ำ ปิดหรือเปิด, 0 หรือ 1

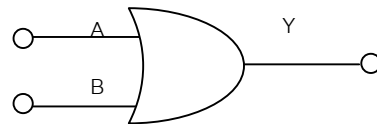
2.5.1 หลักการของ AND

A	B	Y
0	0	0
0	1	0
1	0	0
1	1	1

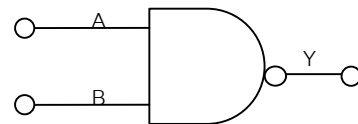
2.5.2 หลักการของ OR

A	B	Y
0	0	0
0	1	1
1	0	1
1	1	1

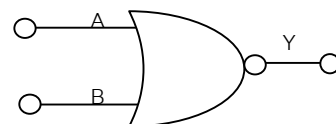
2.5.3 หลักการของ NAND

A	B	Y
0	0	1
0	1	1
1	0	1
1	1	0

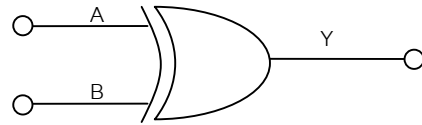
2.5.4 หลักการของ NOR

A	B	Y
0	0	1
0	1	0
1	0	0
1	1	0

2.5.5 หลักการของ Exclusive OR

A	B	Y
0	0	0
0	1	1
1	0	1
1	1	0

2.5.6 หลักการของ NOT

A	Y
0	1
1	0

